

I Furuboda och Tvillingaboden möter jag ålafiskaren "Hånsa" Olofsson, som håller den gamla fisketraditionen vid liv längs Ålakusten.

i ålens fotspår

Den mytiska Ålakusten bjuder på natursköna vyer, lokal gastronomi och många möten med människor. Magasinet Skånes Cenneth Sparby drog på sig vandringskängorna och gick turen från Åhus till Simrishamn.

text CENNETH SPARBY *foto* JESPER HEIMERSON/CENNETH SPARBY

»Åhus blev tidigt en badort värd namnet.«

Åhus har inte vaknat riktigt ännu. Det är sensommarmorgon och ganska tomt i frukostmatsalen på klassiska Åhus Gästgivaregård. Jag kom hit i går afton och hann med en vandring genom det idylliska hamnområdet innan middagen på "Gästis", som värdshuset kallas i folkmun.

Det blev en högst smakrik upplevelse med confiterad griskind, terrin på krabba och pilgrimsmussla samt halstrad sejrygg med primörbetor, tillagat med säker hand av kocken Klara Andreasson, som mer än gärna berättade om både råvaror och rätter för oss gäster.

Gästis gulmålade huvudbyggnad har anor från tidigt 1700-tal, då krögaren i bottenvåningen sålde brännvin till sjömän och bönder, långt före monopolets tid.

På andra våningen fanns matsalen, dit det lite finare folket kom för att äta middag, berättar Therese och Anders Nilsson, som drivit gästgiveriet sedan 2014.

Nu blandas tidlöshet med ny design en trappa upp, där åtta rum fått färg, form och innehåll med hjälp av Ateljé Lyktan och inredningsdesigner Lena Nyholm.

– Kul att överraska både oss själva och gästerna, säger Anders med ett leende.

Och visst är Åhus värt att upptäcka nästa

morgon. Den gamla korsvirkesidyllen fick stadsprivilegier redan för 800 år sedan, och har under åren blivit omskriven för tobaksodlingen som pågick långt in på 1960-talet, ålafisket och brännvinstillverkningen.

Stan blev tidigt en badort värd namnet. I början av 1900-talet gick badtågen sommartid tätt från Kristianstad till Åhus.

Exportsuccén Absolut Vodka har förstärkt gjort sitt till. På Absolut Home mitt i centrum kan man gå på guidad visning och lära sig mer om tillverkningen – och även hur man bäst blandar en klassisk Cosmopolitan.

I Åhus finns även ett antal välkända designföretag, som till exempel Blå Station, Ateljé Lyktan och Studio Glashyttan. Och så Åhusglass förstås – en klassiker att njuta av i sommarvärmen.

Ett besök på Lions väldiga loppis blir till en nostalgisk tidsresa, där jag fyndar en klassisk bandyportfölj, som går att stuva ner i rygsäcken.

Nere vid Äspet och det södra hamnområdet breder Hanöbukten ut sig. Solen flödar och det är knappt en krusning på havet när jag efter rundturen och lunchen på Absolut Home börjar vandra längs den vidsträckt stranden mot Yngsjö. Och jag får ha den i stort sett för

David och Marinette Nordal i Yngsjö lockar med boende och kokkonst på hög nivå.

På Gästis i Åhus står Klara Andreasson för finliret i köket, med hamnen tätt inpå.

Högsommar längs Älakusten. Här finns utrymme att bara vara under vandrigen. Eller kanske paddla i väg en stund ut på det öppna havet.

Maria Blombärg är "Ålakäringen" som snart kommer ut med sin nya kokbok med recept på bl a ålasallad.

Ingalill Thorsell är en verklig eldsjäl. Hon driver Drakamöllans gårdshotell, med gastronomi och kultur som ledord.

Vandringssentusias-ten Leif Lindholm drev vandrarhemmet i Haväng under 34 år. Nuförtiden stortrivs han med att upptäcka Österlen till fots.

mig själv under den första timmen.

Jag upptäcker klassisk ålakust, där ålabodarna från tidigt 1900-tal vilar längs med strandlinjen.

Alla med namn – som Nilsaboden, Vantmannaboden och Smugglareboden. Den sistnämnda döptes visst efter en spritsmugglarhärva på 20-talet, där drängar från Yngsjö var inblandade.

Vid Yngsjö havsbad är det dags för ett bad i solvarmt hav, närmare 20 grader enligt en man med en sup-bräda under armen.

från stranden är det sedan ett par kilometers vandring upp till Kastanjelunds värdshus, där jag bokat rum för natten.

Och det är ett kärt återseende, efter att jag för 13 år sedan vandrat hit från Åhus i novemberrusk och regn. Nu är det nya ägare sedan drygt tio år tillbaka, där krögarparet Marinette och David Nordal presterar kokkonst på hög nivå.

– Vi satsar mycket på närproducerat, säger David som just kommit tillbaka från Rathckegården, där han hämtat jordgubbar, lök och potatis hos odlaren Maurd Jönsson.

Dessutom en låda sparris – den sista för säsongen. Så det blir en krämig sparrissoppa som får inleda menyn i kväll, konstaterar David med ett leende. Och visst är det en sällsam känsla att sitta ute på gårdsplanen i aftonsole och njuta av gårdsfischen rödstrimma från Tollarp med jordärtskocka och musselskum, vildandsbröst och skånsk shiitake samt torskrygg med kantareller och skånska tomater. Marinette är den som skapar desserterna och bakverken, där rabarber, jordgubbar och hallon får sätta sin definitiva sommarprägel på avslutningen.

Tidigt nästa morgon lånar jag en cykel för ett morgonbad före frukost. En perfekt start på en ny vandringsdag, där jag sedan tar sikte på Friseboda strövområde och naturreservat. Först längs den lummiga skogsstigen, som leder över bron vid Helgeån, vidare ut på

sandgräshedarna, med backtimjan, ängsviol, gulmåra och blålocka.

Havet är lika stilla som under gårdagen och det är närmare 20 grader varmt redan vid elvatiden på förmiddagen.

Vid Furuboda ligger Tvillingaboden, där ålafiskaren "Hånsa" och "Ålakäringen" Maria har sitt sommarviste.

"Hånsa" heter egentligen Hans-Inge Olofsson, ålafiskare i tredje generationen. Han har sedan slutet av 80-talet arrangerat ålagillen tillsammans med Maria Blombärg, författare och textilkonstnär.

– För mig handlar ålagillena mycket om en kulturyttring. Att hålla en tradition vid liv, säger Hånsa som just dragit upp båten efter en tur på havet.

Maria håller med, hon var den som startade Ålakustens kulturarvsförening för åtta år sedan. Ett sätt att värna ålbeståndet och det gamla fisket.

– Det finns även en ålfond och ålakademi, vars syften är att bevara både ålen och de gamla traditionerna. En inte helt lätt ekvation i dessa dagar, säger Maria med en suck.

Hon håller just på med att slutföra en kokbok med ålarätter som tema, och jag får ett smakprov på ett av recepten vid dukat bord på stranden. En matig ålasallad med kokta ägg och rågbröd.

drakamöllans gårdshotell nästa, där jag fortsätter längs stranden, för att strax före Ravlunda skjutfält vika av och följa Julebodaån västerut mot Maglehem. Drakamöllans naturreservat är ett populärt strövområde med flera vandringsleder. Det liknar grannen Brösarps backar, fast här är allt mycket större och mäktigare, med vidsträckta sandhedar och täta bestånd av ljung.

Hotellet ligger i en gammal skånegård med halmtak omgiven av lummig bokskog och frodiga ängsmarker med islandshästar på sommarbete.

»För mig handlar ålagillena mycket om en kulturyttring.«

OM ATT VANDRA

Ålakusten, eller Den Blå Linjen som den även kallas, är kuststräckan mellan Åhus och Stenshuvud i östra Skåne. Den fyra mil långa sträckan består mestadels av vit sandstrand, blandat med strandskog och sanddyner.

Du kan följa kusten hela vägen från Åhus till Simrishamn, och göra avstickare för att nå Kastanjelund, Drakamöllan och Villa Hasselbacken.

Vissa delar av sträckan följer Skåneleden, och även Backaleden från Haväng till Brösarp.

För mer info kring vandring i regionen, kolla följande länkar: www.skaneleden.se brosarp.se/vandra

Sällsam kvällstur i Drakamöllans naturreservat med labradoren Obama, som med lätthet grejar färistarna i området.

BOENDE MED MER SMAK

ÅHUS GÄSTGIVAREGÅRD

Med sitt läge vid Åhus idylliska småbåtshamn är Gästis ett gott val för både kustvandrare och cyklister som trampar Sydostleden. Boka gärna ett av designrummen, som blandar nytt och gammalt.

www.ahusgastis.se

DRAKAMÖLLAN GÅRDSHOTELL

Med en känsla av Körsbärsdalen somnar du garanterat ovaggad i något av de tidlösa rummen i den gamla korsvirkesgården. Här befinner du dig

mitt i ett naturreservat, med många fina vandringsalternativ.

www.drakamollan.se

KASTANJELUNDS VÄRDSHUS

I Yngsjö erbjuder Kastanjelunds värdshus stilfull logi. Värdepåret Marinette och David Nordal lockar med avsmakningsmenyer och vandringspaket, med Hanöbukten i fokus. Gården är från början av 1900-talet, men här fanns ett gästgiveri redan på 1700-talet.

www.kastanjelund.se

SKEPPARPSGÅRDEN I HAVÄNG

En korsvirkesidyll på Österlen, och ett av Svenska Turistföreningens mer populära vandrarhem med mysigt kafé. Vandra, cykla och rid genom skogen och över sandhedarna. Besök Havängs lamm och Skepparps vingård.

www.stfhavang.se

TALLDUNGENS GÅRDS- HOTELL I BRÖSARP

En garanterad helkväll med mat och dryck. Emma Höök och David Levung Höök har skapat en mötesplats där det gäller att boka både

rum och bord i mycket god tid. Kombon boende på Haväng och middag på Talldungen plus cykeltur är ett gott alternativ.

www.talldungen.se

VILLA HASSELBACKEN

Stilfullt gårdshotell, ett par kilometer sydväst om Rörum. Fin vandring utanför husknuten och vedeldad bastu med badtunna som väntar. Varför inte boka ett logipaket med middag på Nordic Sea Winery i Simrishamn. En helkväll med vinprovning och avsmakningsmeny.

www.villahasselbacken.se

ATT NJUTA AV LÄNGS VÄGEN

SKEPPARPS VINGÅRD

En kort cykeltur från Haväng ligger Skepparps vingård, där man kan prova de prisbelönta vinerna vid utomhusbaren, och samtidigt skåda ut över de böljande fälten.

www.skepparpsvingard.se

HAVÄNGS LAMM MED KAFÉ

Granne med vandrarhemmet ligger gården där du under sommaren kan fika och köpa lammprodukter. Fåren betar på skjutfältet, tillsammans med ett sjuttioal kor.

www.havang.eu

FRANSKANS CREPERIE I RÖRUM

Stanna till för en "after trek" i Rörum på din väg mot Villa Hasselbacken. Eller hyr en cykel på gårdshotellet och rulla ner till byn för matiga galetter och söta crêpes, till tonerna av Edith Piaf. Nästgårds ligger retrobutiken Repris som denna sommar och höst huserar vid Rörums gårdshotell.

www.franskans.n.nu/

FRIDEN GÅRDSKROG

En 15 år gammal krogklassiker ett stenkast från Mellby, där Barbro Runwall-Olsson och Peter Runwall ser till

att gästerna stortrivs. De frestar med fräsiga pizzor, krämig mozzarella, lokal pilsner och hemgjord äppelmust.

www.friden.nu

LILLA VIKS GOLFRESTAURANG

Passa på att luncha under vandringen med Ålakustens bästa fish-and-chips på pinfärsk torsk. Köksmästaren är prisbelönt Linus Hornwall, som har ett lagguld i matlagnings-OS med Skåne Kulinar.

www.osterlensgk.com

MER OM ÅLEN

Besök Tvillingaboden och träffa ålafiskaren Hånsa och hans hustru Maria. Från mitten av augusti arrangerar de ålagillen ett stenkast från stranden.

www.hansa.nu

Vill du veta mer om ålafisket så finns Ålakademien, vars syfte är att värna ålen, traditionerna kring fisket och ålagillena. Ålakustens kulturarvsförening har även gett ut en bok som berättar historien om fisket och alla ålabodar längs sträckan.

www.alakademien.se

www.alarv.se

Här driver Ingalill Thorsell värdshus med omskriven restaurang. Under sommarperioden arrangerar hon dessutom opera i gröngräset.

Efter den minst sagt tuffa våren har gästerna återvänt. "Foodie"-paketet där man vandrar Österlencirkeln upp till Andrarum, för att även övernatta på hyllade Tastecelebration, är mäkta poppis.

– Ett tecken i tiden, hävdar Ingalill och visar på kartan hur den drygt tre mil långa turen ser ut.

På den idylliska innegården lockar en renässanssträdgård med kryddväxter innanför välklippta buxbomskanter, där man kan slå sig ner på en bänk och bara njuta av stillheten och dofterna.

– En av Drakamöllans största skatter är tystnaden, menar Ingalill. Och så maten förstås, säger hon i samma andetag under middagen ute i trädgården, med hästarna några meter bort.

I kväll bjuder köksmästaren Jesper Dahl, som drivit egen krog i Frankrike under många år, på pilgrimsmussla med sparriskott och gravad torsk med fänkålspuré. Och kalvryggen ackompanjeras av skogschampinjoner och bakad palsternacka.

– Vi har ju förmånen att ligga mitt i Sveriges främsta skafferier, där vi verkligen har nära till råvarorna, hävdar Ingalill, som utvecklat matfilosofin i flera prisade kokböcker.

Jag väntar med desserten, för att kolla solnedgången från en av kullarna där scener ur *Bröderna Lejonhjärta* spelades in, och där Drakamöllan blev idylliska Körbärsdalen.

– Du kan väl ta med dig Obama på en promenad!

Ingalill syftar på sin svarta labrador, som älskar att följa med gästerna.

ny dags färd mot Haväng, via Ravlunda skjutfält, som denna sommar är avstängt för motorfordon. För med åren har trafiken ökat rejält, med allt fler husbilsresenärer som gärna fricampar så nära stranden som möjligt.

Och visst är det en maffig känsla att vandra

längs de små grusvägarna i tallskogen för att sedan nå ut på det vidsträckta fältet, där hav och himmel smälter samman i morgonljuset. Betande kor och får på strandängarna och ryttare som i sakta mak skritt fram genom landskapsidyllen.

I Haväng mynnar Verkeån ut i havet. Här går Skåneleden längsmed åns dalgång, upp mot alunbruket i Andrarum och Christinehofs slott.

Jag har stämt träff med vandraren Leif Lindholm vid Havängsdösen, en mer än 5 000 år gammal stenkammargrav som blivit något av ett signum för området.

Han bor i Ravlunda och drev i hela 34 år Skepparpsgården, tillsammans med hustrun Christel. En korsvirkesdröm vid Verkeåns mynning.

– Men nu har jag äntligen tid att vandra, för den här regionen är ett rent paradiset för alla som gillar att upptäcka naturen till fots. Varje tisdag är vi ett gäng gubbar från trakten som testar nya stigar.

Han tar mig med på en kort tur mot Vitemölla strandbackar och mäktiga Klammersbäcksravinen, där scener ur Hasse Alfredsons *Den enfaldige mördaren* spelades in. Den följer Klammersbäcken ut i havet. Lövskogen har klätt in ravinen i tät grönska, som ger en känsla av djungel.

– Verkeåns dalgång upp mot Brösarp är en annan höjdare, där laxen fortfarande vandrar upp om hösten.

erica Ångmo och Per von Borstel är paret som för två år sedan tog över driften av vandrарhemmet Skepparpsgården i Haväng efter Leif och Christel.

De bor grannar i Ravlunda och fick frågan för tre år sedan.

– Vi svarade raskt ja. En stor anledning var just platsens skönhet och tidlösa atmosfär. Den vilda naturen och korsvirkeslångorna med halmtak och kullerstensbelagd innergård gjorde valet lätt. För oss handlar det om att förvalta ett kulturarv, berättar Erica.

De är dessutom trädgårdsingenjörer och vill

»En av Drakamöllans allra största skatter är tystnaden.«

Per von Borstel och Erica Ångmo förvaltar arvet med vandrарhemmet Skepparpsgården i Haväng.

Vandrarerna Disa Karlman och Jon Ottesen är ute på en flerdagarstur från Backåkra till Brösarp.

– Snacka om utsikt! Ute på Ravlunda skjutfält har Ellen Falck och Gustav Mogensen slagit upp sitt tält för en natt, efter en vilsam vandring från Hallamölla.

Behaglig vilopaus mellan fiskelägena Vik och Baskemölta, under den sista vandringsdagen.

– Talldungen ska kännas som ett hem för alla som hittar hit, med gott käk och umgänge, säger Emma Höök.

Bubbel i Skepparp, där vinmakaren och äppelodlaren Bengt Åkesson visar runt på fälten.

utveckla vandrарhemmet ur ett hållbarhetsperspektiv.

– Vi är stolta att kunna erbjuda en KRAV-certifierad frukostbuffé med mat vi kan stå för. Marmelader och en del grönt som serveras kommer från egna odlingar, tillsammans med ägg från Juleboda och lammkorv från Brösarp.

Erica och Per utökar för varje år trädbeståndet kring gården med nya arter som mulldär, tulpanträd, häggmispel och en del fruktträd.

– Och parasollplatanen på innergården ska om några år kunna ge skön svalka under heta sommarkvar, konstaterar Per.

Dottern Nora driver denna säsong vandrарhemmets sommarkafé, tillsammans med bästa kompisen Lovisa Ericsson. De frestar bland annat med nygräddade kanelbullar, rabarberkaka och matiga mackor från kaffeluckan i en av dörrarna. Och så hemgjord saft och Pipersglassen som gör att gästerna gärna hänger på läset vid öppningen klockan elva.

Två som valt att upptäcka landskapet till fots är Jon Ottesen och Disa Karlman från Norrköping, som kustvandrat från Backåkra, via Brantevik vidare till Haväng. De har bott på vandrарhem längs vägen och pustar nu ut med var sitt glas flädersaft på innergården, efter en svettig vandring från Kivik i högsommarvärme.

– Vi är ofta ute och vandrar och den här sträckan passar oss perfekt. Vacker natur, mysig logi och trevliga människor längs vägen. Bättre kan det inte bli.

en cykel lånar jag av Per och trampar timmen senare vidare mot Brösarp och Talldungens gårdskrog, med ett stopp på Skepparps vingård efter knappt halva vägen.

Här har äppelodlaren Bengt Åkesson realiserat sin dröm om en vingård med känsla av Toscana sedan tio år tillbaka.

– Nu är jag riktigt nöjd med mina viner, säger han glatt och låter mig prova både vitt på solaris-druvan och en uppfriskande rosé,

där druvorna cabernet cortis och rondo sätter sin prägel.

Vi hinner med lite bubbel också. Skepparps prisbelönta Crossover. Ett samarbete med en vinmakare i Italien.

– Trentino bidrar med chardonnay och sauvignon, som blir en perfekt kombo med solaris.

Och det är lätt att hålla med, där vi står ute på vinfältet i aftonsolen och njuter av både vyn och smaken.

Jag trampar på via ”bakvägen” till Brösarp och Talldungens krog. Inte det hårt trafikerade vägnittet vid Brösarps backar, utan på små grusvägar som delvis följer Skåneleden.

Värdepåret David Levung-Höök och Emma Höök svarar för rustik kokkonst i den högre skolan, på det som en gång i tiden var ålderdomshem. Så pass att de för ett par år sedan fick pris som årets resmål av Dagens industri, med motiveringen att Talldungen förenar naturviner och sydländskt inspirerade maträtter i en lantlig idyll, bland böljande kullar i ett förtrollande landskap.

– Visst är det så att vi fått många positiva omnämningar, konstaterar Emma, som möter upp ute på gårdsplanen, där hon vant rör sig mellan borden för att hälsa på gästerna – stammisar såväl som nya krogbesökare.

Emma ser gården som ”den fantastiska släktingen på vischan” dit alla är välkomna.

Här är det en spisarmeny som gäller, med fyra rätter plus Emmas hembakta bröd med pålägg.

De piemontiska paprikorna med mozzarella är en klassiker som hängt med i några år och lammbogen med ratatouille är ”slow food” på allra bästa sätt.

efter natten i Haväng följer Vittemölla, den första riktiga kändisbadorten på Österlen. Här stoltserar det gamla badhotellet från 1913 – även om det håller stängt för tillfället. Det hade sin glansperiod under 20- och 30-talen.

Kivik ligger nära, men vid Buhres fisk nere

»Vacker natur, mysig logi och trevliga människor längs vägen. Bättre kan det inte bli.«

BOKTIPS!

Calazo förlag är flitiga utgivare av guideböcker kring bland annat vandring och cykel. Två goda tips är *Vandra Skåne-leden* och *Weekendvandra i Skåne*. En god inspiration inför turen och bra att ha med i ryggsäcken.
www.calazo.se

Vandringssentusiasterna **Karin Hoffmann** bjuder i sin bok *Rundvandringar längs Skånes kust* på en hel del matnyttiga förslag. Dessutom med tydliga kartor.
rundvandringar.se

MER TIPS

visitskanesydst.se
www.visitskane.com
www.sveriges-nationalparker.se/park/stenshuvuds-nationalpark

Arla morgonstund på Villa Hasselbacken.

Dags att njuta av Rathckegårdens primörer.

i hamnen är det fullt av folk, köer och trångt vid borden. Jag skippar den planerade sillmackan i luckan och vandrar i stället vidare till Äpplets Hus och Kiviks Musteri för en tidig lunch, innan jag vandrar vidare kuststigen runt Stenshuvuds nationalpark. Doften av vildkaprifol ledsagar mig genom den lummiga bokskogen, fram till den sällsamma kuststräckan vid Knäbäckshusen, där träden hukar sig över stranden.

Vid Sankt Nicolai kapell, inrymt i en sjöbod, viker jag av inåt land, med Villa Hasselbacken som mål. En nio kilometer lång sträcka via Rörum och Mandelmanns trädgårdar.

Den här sommaren håller familjen Mandelmann stängt, på grund av pandemin, men de populära teveinspelningarna fortsätter.

Rörums backar är nästa anhalt, med ett böljande beteslandskap minst lika storslaget som backarna i Brösarp. Stigen leder vidare genom bokskogen i Sträntemölla naturreservat, där ett svalkande bad i Forsemöllas vattenfall passar perfekt innan den sista

halvtimmens vandring till Hasselbacken.

Med endast sex rum och två "glamping"-stugor har mångsysslarna Anna och Anders Mårtensson förverkligat sin dröm om en lyxigare variant av bed-and-breakfast. De drev tidigare populära Hökarns krog i Simrishamn.

– Vi satsar mycket på frukosten, där vi bland annat serverar ägg från våra höns, egen lammkorf och bär från trädgården.

Utanför stugknuten ligger hönshuset, och fåren betar i hagen intill den vedeldade bastun.

Nu stundar ännu en cykeltur till en annan krogfavorit. Det är drygt en mil till Friden Gårdskrog, en klassiker vars vedugnsgräddade pizzor håller stilen år efter år. Så det är väl värt mödan, i synnerhet när jag får låna Anders gamla mountainbike med 18 växlar och kan välja de smala, slingriga grusvägarna till Friden, högt ovan Kivik.

I morgon blir det en lugn dag till fots ner mot Simrishamn, via fiskelägena Vik och Baske-mölla. Jag har stämt träff med några vänner i Baske dessutom, för att spela boule på en av Sveriges vackraste boulebanor, med havet tätt inpå. 🍷

Anna på Hasselbacken fixar finfrukost.

I Forsemölla är det läge för svalkande bad.

Delar av Rörums backar är naturreservat. Ett böljande landskap, där stigen leder vidare till både vattenfall och gårdshotell.

»Doften av vildkaprifol ledsagar mig genom den lummiga bokskogen.«